

Nr 111.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1929 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa i samband med 1927 års skolreform stående frågor.

(2:a avd.)

1:o I en till riksdagen avlåten, den 8 februari 1929 dagtecknad proposition, nr 86, har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag, under punkt 1:o föreslagit riksdagen att

Plan för inrättande av högre flickläroverk i vissa städer.

dels besluta, att ett högre allmänt läroverk för flickor, omfattande fyrrklassig realskola och treårigt gymnasium, skall upprättas från och med den 1 juli 1930 i envar av städerna Linköping, Norrköping, Borås och Örebro, från och med den 1 juli 1931 i en var av städerna Lund, Karlstad och Västerås, från och med den 1 juli 1932 i staden Uppsala samt från och med den 1 juli 1933 i staden Jönköping;

dels medgiva, att ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola i stad, som åtagit sig vederbörlig byggnadsskyldighet beträffande såväl förutvarande högre allmänt läroverk som högre allmänt läroverk för flickor, må, i den mån på grund av sådant högre flickläroverks inrättande på orten den kommunala mellanskolan nedlägges eller till sin omfattning begränsas, kunna efter Kungl. Maj:ts beprövande i varje särskilt fall överflyttas såsom ordinarie ämneslärare till det högre flickläroverket, därvid de grunder i avseende å avlöningsförmåner och pensionsrätt må äga tillämpning, som av 1927 års riksdag blivit fastställda i fråga om överflyttning till statsläroverk av de den 1 mars 1927 anställda ordinarie ämneslärarna vid kommunal mellanskola, som ombildas till allmänt läroverk, eller under punkten 5:o i statsrådsprotokollet föreslås i liknande hänseende, dock att överflyttning till högre flickläroverk må äga rum endast därest den av vederbörande innehavda befattningen indrages och motsvarande anställning vid högre folkskola eller annan därmed jämförlig befattning vid läroanstalt, tillhörande kommunens skolväsen, ej kan beredas honom;

dels medgiva, att statsbidrag till kommunal mellanskola i stad, där högre allmänt läroverk för flickor inrättas, må, därest mellanskolan till

följd av flickläroverkets inrättande successivt nedlägges, utan hinder av bestämmelserna i § 15 mom. 2 av kungörelsen den 19 november 1918 (nr 927), utgå enligt de i samma kungörelse stadgade grunder, dock att i § 16 första stycket avsett statsbidrag skall utgå med 2,800 kronor för varje årsklass eller avdelning av årsklass;

dels medgiva, att, därest i stad, där högre allmänt läroverk för flickor inrättas, kommunal mellanskola till följd av flickläroverkets inrättande successivt nedlägges och därest förordnandet för rektor vid den kommunala mellanskolan upphör under tiden för mellanskolans avveckling, arvode åt den ordinarie ämneslärare vid mellanskolan, vilken förordnas till rektor under återstående avvecklingstid, må bestämmas till det i förhållande till nuvarande rektorsarvode reducerade belopp, som Kungl. Maj:t prövar skäligt.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till omförmälda statsrådsprotokoll sid. 1—17.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen

1:o) två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *C. A. Reuterskiöld* (I: 241) och den andra inom andra kammaren av herr *J. E. Andersson* i Ovanmyra (II: 374), i vilka motioner hemställts, att riksdagen ville, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 86 punkten 1:o och i anslutning till 1927 och 1928 års skolbeslut, hos Kungl. Maj:t anhålla om verkställande av nödig utredning rörande behovet över huvud av statliga särskilda flickläroverk samt i så fall deras lämpligaste antal och organisation, ävensom för riksdagen så snart ske kan framlägga den plan, vartill utredningen möjligen må föranleda;

2:o) en inom första kammaren av herrar *J. Bergman* och *A. Thelin* väckt motion (I: 247), vari hemställts,

a) att riksdagen ville bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 86 med den modifikation, att under punkten 1 första stycket beslutet får följande innebörd:

Ett högre allmänt läroverk för flickor upprättas från och med den 1 juli 1930 i envar av städerna Linköping, Norrköping, Borås och Örebro, från och med den 1 juli 1931 i envar av städerna Lund, Karlstad och Västerås, från och med den 1 juli 1932 i staden Uppsala samt från och med den 1 juli 1933 i staden Jönköping; skolande dessa läroverk dels, därest den kommunala representationen därom ansöker, erhålla anknytning såväl till fjärde som till sjätte folkskoleklassen i analogi med vad som är stadgat för de kommunala flickskolorna, dels, under samma förutsättning, erhålla vare sig 3-årigt eller 4-årigt gymnasium eller, när lärjungeantalets storlek därtill föranleder, bäggedera;

b) att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla,

det Kungl. Maj:t ville föranstalta skyndsamt utredning beträffande möjligheten att i de nyinrättade högre allmänna läroverken för flickor kunna inpassa en för de flickor, vilka icke eftersträva real- eller studentexamen, lämpad praktisk linje å de orter, där behov av en sådan linje gör sig gällande, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kan föranleda;

3:o) en inom andra kammaren av herr *P. Pehrsson* i Göteborg väckt motion (II: 381), vari hemställts, att riksdagen ville besluta, att de i punkt 1:o av ovan nämnda proposition omförmälda högre allmänna läroverk för flickor måtte i första hand så anordnas, att de komma att omfatta fem-årig realskola, byggd på folkskolans fjärde klass, samt tre- eller fyraårigt gymnasium;

4:o) en inom första kammaren av herr *J. Bergman* väckt motion (I: 248), vari hemställts, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 86 ville för sin del besluta, att realskolan i Kristinehamn successivt från och med höstterminen 1931 måtte utvidgas till ett högre allmänt läroverk med två gymnasiallinjer, ett fyraårigt latingymnasium och ett treårigt realgymnasium, båda med tillträde för både manliga och kvinnliga lärjungar, under förutsättning att kommunen åtager sig att tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler med därtill hörande utrustning samt bostad eller hyresersättning åt rektor; samt

5:o) en inom andra kammaren av herr *B. Mogård* m. fl. väckt motion (II: 356), vari hemställts, att riksdagen ville besluta avslå förslaget om upprättandet från och med den 1 juli 1931 av ett högre allmänt läroverk för flickor i Karlstad, och att riksdagen i stället för upprättandet av nämnda läroverk beslutar inrätta ett samgymnasium i Kristinehamn samt förvandla gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Karlstad till ett samgymnasium för att på så sätt tillgodose behovet av ökade möjligheter till gymnasieundervisning för flickor i Värmland.

Med avseende å de av motionärerna till stöd för deras förslag åberopade skälen får utskottet hänvisa till vederbörande motioner.

I skrivelse den 2 juni 1927, nr 262, anhöll riksdagen, det Kungl. Maj:t täcktes till 1928 års riksdag, med beaktande av de synpunkter riksdagen i nämnda skrivelse anfört och efter verkställd utredning, framlägga en plan för inrättande av högre flickläroverk i enlighet med vad riksdagen i skrivelsen angivit.

Riksdagen erinrade, att enligt det av dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet framlagda förslaget angående omorganisation av det högre skolväsendet vissa läroverk med mycket högt lärjungantal fortfarande

skulle vara avsedda endast för gossar. För att i de städer, där så bleve fallet, tillgodose flickornas behov av högre skolbildning hade departementschefen tänkt sig upprättandet av särskilda läroverk för flickor. Sådana hade föreslagits till ett antal av fyra, ett i var och en av städerna Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg.

I åtskilliga städer utom de nu nämnda, yttrade riksdagen, skulle emellertid läroverket alltjämt vara stängt för flickor, och här skulle således flickorna i nu förevarande hänseende vara sämre ställda än i övriga städer. Detta förhållande hade påpekats av departementschefen, som jämväl framhållit, att den omnämnda bristen tydligen icke kunde avlägnas förrän i samband med upprättande framdeles av de ytterligare statliga flickläroverk, av vilka behovet redan på flera håll kunde anses vara vitsordat. Riksdagen delade denna departementschefens uppfattning, men funne det ej lämpligt och riktigt att till en framtid uppskjuta genomförandet av en dylik plan. Enligt riksdagens förmenande måste det anses välbetänkt, att ifrågavarande städers behov av anordningar för meddelande av högre flickundervisning bleve tillgodosett i sammanhang med denna angelägenhets ordnande i övrigt.

Härefter heter det i riksdagsskrivelsen på följande sätt:

Riksdagen anser således, att högre flickläroverk böra inrättas även i de övriga städer, där utrymme för flickor ej kan beredas i det högre allmänna läroverket. Kungl. Maj:t föreslår som nämnt upprättandet från och med den tid, Kungl. Maj:t bestämmer, av fyra dylika läroverk, varjämte anslag äskas för upprättandet från början av läsåret 1927/1928 av ett bland dessa läroverk. Motionsvis (I: 254 och II: 417) har yrkats, att 9 högre flickläroverk skulle, utöver de i propositionen föreslagna fyra, upprättas i vissa angivna städer och i viss av motionärerna föreslagna tidsföljd. Riksdagen anser, att en plan för inrättandet av dylika läroverk bör upprättas, däri även fastställes, i vilken ordning och vid vilken tid de olika läroverken böra komma till stånd. Enligt riksdagens mening lärer det böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter verkställd närmare utredning i detta hänseende förelägga 1928 års riksdag förslag om ifrågavarande läroanstalters successiva inrättande. Mot Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av medel till upprättande av ett högre flickläroverk från och med läsåret 1927/1928 har riksdagen intet att erinra.

Vad beträffar organisationen av ifrågavarande läroverk erinrade riksdagen, att departementschefen föreslagit, att läroverken skulle omfatta både realskola och gymnasium, den förra 4-årig och byggande på folkskolans sjätte klass, det senare 3-årigt. Gent emot detta organisationsförslag hade i en av fröken Hesselgren väckt motion (I: 252) yrkats, att högre läroverk för flickor i första hand måtte omfatta en högre flickskola, så nära som möjligt överensstämmande med de nuvarande flickskolorna, och ett därmed förbundet gymnasium samt därjämte, där skäl därtill föreläge, en realskola, ävensom att de högre läroverk för flickor,

som komme att av staten upprättas, skulle anknyta till folkskolan på samma sätt som de allmänna läroverken, vare sig den 3-åriga eller den 4-åriga grundskolan komme till användning. I en av herr Almquist m. fl. väckt motion (II: 399) hade påyrkats skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om nytt förslag till nästkommande års riksdag med samma innebörd som i förstberörda motion angivits.

För egen del yttrade riksdagen i organisationsfrågan:

Även om riksdagen finner vissa skäl tala för inrättande vid flickläroverken av särskilda linjer, som i avseende å undervisningens allmänna planläggning och inriktning närmast överensstämna med den nuvarande högre flickskolan, har detta spörsmål kommit i ett väsentligt förändrat läge genom det förslag om inrättande av särskilda kommunala flickskolor, som underställts riksdagen omprövning. Vid bedömandet av nu föreliggande spörsmål synes man knappast kunna underlåta att taga hänsyn till dess reella sammanhang med frågan om anordnandet av ett kommunalt flickskoleväsen, och riksdagen förutsätter därför, att motionerna i nu avhandlade hänseende komma under bedömande i samband med utarbetande av det förslag till anordnande av kommunala flickskolor, om vars framläggande för 1928 års riksdag riksdagen i det följande kommer att göra hemställan. Under sådana förhållanden anser sig riksdagen icke nu böra bifalla motionerna i fråga.

De åtgärder, som vidtagits med anledning av förenämnda av riksdagen i skrivelsen den 2 juni 1927, nr 262, gjorda anhållan, äro följande.

Kungl. Maj:t anbefallde genom beslut den 18 juni 1927 dels vederbörande länsstyrelser att från stadsfullmäktige i städerna Uppsala, Linköping, Norrköping, Jönköping, Lund, Borås, Karlstad, Örebro och Västerås inhämta yttranden, huruvida och i så fall från vilken tid kommunerna åtog sig enahanda förpliktelser, som i riksdagens berörda skrivelse under punkt I. b. 1 uppställts för upprättande i städerna Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg av högre flickläroverk, ävensom att med nämnda yttranden inkomma till skolöverstyrelsen, dels ock skolöverstyrelsen att, efter vederbörandes hörande, till Kungl. Maj:t inkomma med plan för inrättandet av högre flickläroverk i omförmälda städer, vilken plan borde angiva, i vilken ordning och vid vilken tid de olika läroverken borde komma till stånd. Sedan samtliga nämnda städer med undantag av Jönköping avgivit de infordrade yttrandena, har skolöverstyrelsen i skrivelse den 27 oktober 1928 utlåt it sig över desamma och därvid tillika framlagt plan för inrättande av högre flickläroverk i städerna Uppsala, Norrköping, Lund, Borås, Karlstad, Örebro och Västerås. Sedermera har överstyrelsen med utlåtande av den 10 januari 1929 överlämnat ett av stadsfullmäktige i Jönköping i skrivelse den 27 december 1928 avgivet yttrande angående inrättande av ett högre flickläroverk därstädes. I sitt sistberörda utlåtande har skolöverstyrelsen jämväl yttrat sig över ett från stadsfullmäktige i Linköping inkommet, av fullmäktige den 7

januari 1929 avgivet förnyat yttrande i fråga om högre flickläroverk i sagda stad.

Departementschefen erinrar om att i statsverkspropositionen till 1929 års riksdag Kungl. Maj:t äskat medel till inrättande från och med höstterminen 1929 av högre allmänna läroverk för flickor i städerna Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg samt anser, att en plan nu bör för riksdagen framläggas angående inrättande av sådana läroverk även i andra städer, där nuvarande högre allmänna läroverk enligt den fastställda organisationsplanen framdeles skola vara avsedda endast för gossar. Dessa städer äro, framhåller departementschefen, Uppsala, Linköping, Norrköping, Jönköping, Lund, Borås, Karlstad, Örebro och Västerås. Var och en av dessa städer har enligt lagakraftvunnet beslut av vederbörande stadsfullmäktige åtagit sig enahanda förpliktelser, som av riksdagen uppställts såsom villkor för inrättande av högre allmänna läroverk i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg, nämligen att för det ifrågasatta flickläroverket tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning ävensom bostad eller hyresersättning åt rektor. Ur denna synpunkt möter enligt departementschefens mening intet hinder, att planen kommer att omfatta samtliga ifrågavarande nio städer. Ej heller i övrigt synes departementschefen anledning förefinnas att ifrågasätta annat än att ett högre allmänt flickläroverk bör komma till stånd å var och en av dessa orter. Från Kristinehamn har gjorts gällande, att ett särskilt läroverk för kvinnliga lärjungar icke bör inrättas i Karlstad, utan att det vore lämpligare att ombilda det nuvarande högre allmänna läroverket i Karlstad till samläroverk och därjämte utvidga samrealskolan i Kristinehamn med ett för såväl gossar som flickor avsett gymnasium. Departementschefen hyser emellertid i likhet med skolöverstyrelsen den meningen, att man icke bör frångå tanken på inrättande av ett högre flickläroverk i Karlstad samt framhåller, att det är möjligt, att oavsett tillkomsten av ett sådant läroverk ett samgymnasium kan finnas erforderligt i Kristinehamn; men denna fråga anser departementschefen icke behöva avgöras i nu förevarande sammanhang utan tillstyrker, att därmed måtte få tills vidare anstå.

Vidkommande härefter organisationen av de nya läroverken anser departementschefen, att desamma böra i första hand anordnas lika med de beslutade flickläroverken i Göteborg, Malmö och Hälsingborg, d. v. s. omfatta dels en fyraårig realskola, byggande på folkskolans sjätte klass, dels ett treårigt gymnasium. De önskemål, som av vissa städer framställts angående läroverkens inrättande med femårig realskola eller fyraårigt gymnasium eller med båda dessa skolformer, anser departementschefen sig nu icke böra upptaga till omprövning. Skolöverstyrelsen har framhållit, att sedan läroverken kommit till stånd och nödig erfarenhet

vunnits rörande behovet av parallellavdelningar, frågan om alternativ anknötning, beträffande realskolan jämväl till folkskolans fjärde klass och i avseende å ett fyraårigt gymnasium till realskolans näst högsta klass, torde kunna upptagas till prövning. Vad angår realskolan har en dylik anordning direkt ifrågasatts av stadsfullmäktige i Norrköping, Borås och Karlstad. Departementschefen anser sig icke böra för närvarande ingå på denna fråga.

Stadsfullmäktige i Västerås hava såsom ett önskemål för stadens vidkommande upptagit ett förslag, som tidigare varit under behandling, nämligen om inrättande vid de högre flickläroverken av en särskild s. k. flickskolelinje. Departementschefen påpekar, att detta förslag genom 1928 års riksdags beslut om inrättande av kommunala flickskolor kommit i ett helt förändrat läge, och några åtgärder för tillmötesgående av berörda önskemål från Västerås stad kan departementschefen icke för närvarande tillstyrka.

Stadsfullmäktige i Norrköping hava uttalat såsom önskemål, att det ifrågasatta högre allmänna flickläroverket i staden måtte upprättas genom ombildning av den kommunala mellanskolan därstädes samt att därvid den vid sistnämnda läroanstalt den 1 juli 1927 anställda ordinarie lärarpersonalen successivt måtte överflyttas till det nya flickläroverket. Detta önskemål torde — framhåller departementschefen — icke utan vidare kunna realiserast. Emellertid synes det honom av skäl, som skolöverstyrelsen anfört, vara sannolikt eller i varje fall möjligt, att tillkomsten av ett högre flickläroverk i Norrköping kommer att föranleda ett successivt nedläggande av den kommunala mellanskolan i staden, och då det icke kan förutses bliva möjligt att i händelse av ett sådant nedläggande förflytta samtliga ordinarie lärare vid denna skola till andra, jämförliga befattningar vid stadens skolväsen, anser departementschefen det vara påkallat, att åtgärder vidtagas för att för sådana lärare lindra verkningarna av det högre flickläroverkets inrättande. Skolöverstyrelsen har i sådant avseende framlagt ett förslag, som tager sikte ej blott på förhållandena i Norrköping utan även på de övriga städer, där omständigheterna kunna tänkas bliva likartade. Förslaget innebär, att under angivna förutsättningar ordinarie lärare vid vederbörande kommunala mellanskola skulle kunna efter Kungl. Maj:ts beprövande i varje särskilt fall överflyttas till ordinarie lärartjänst vid det högre flickläroverk, som inrättas å orten. Mot detta förslag har departementschefen intet annat att erinra, än att han anser det böra föreskrivas att vid överflyttningen skola tillämpas enahanda grunder, som av 1927 års riksdag fastställts i fråga om överflyttning av de den 1 mars 1927 anställda ordinarie ämneslärarna vid kommunal mellanskola, som ombildas till allmänt läroverk, liksom ock de grunder, som under punkten 5:o i statsrådsprotokollet i ett visst avseende föreslås. I enlighet med 1927 års riksdags beslut skulle

sålunda överflyttad lärare, som icke innehar behörighet till adjunkt-befattning, äga att, intill dess sådan behörighet förvärvats, åtnjuta kontanta avlöningsförmåner, tillfällig löneförbättring och eventuellt utgående dyrtidstillägg däri inberäknade, enligt samma grunder, som äro föreskrivna för ämneslärare vid kommunal mellanskola, med beräkning att av begynnelseavlönningen 1,100 kronor skola utgöra tjänstgöringspenningar; och skulle sådan lärare tillika vara berättigad till bostad och bränsle eller ersättning därför från vederbörande kommun enligt gällande bestämmelser för lärare vid kommunal mellanskola. En förutsättning för överflyttning av dylik icke adjunktskompetent lärare skulle således i varje fall vara, att vederbörande kommun åtog sig att tillhandahålla berörda naturaförmåner eller ersättning därför. Skolöverstyrelsen har vidare hemställt om utverkande av riksdagens medgivande till att statsbidrag till sådan kommunal mellanskola, varom nu är fråga, må utgå utan hinder därav, att till följd av skolans successiva nedläggande densamma omfattar ett mindre antal årsklasser än fyra. Ett liknande beslut fattades av 1927 års riksdag i fråga om statsbidrag till kommunal mellanskola, som står under ombildning till allmänt läroverk, och departementschefen finner ett motsvarande medgivande även nu böra utverkas. Sistnämnda beslut innefattade emellertid jämväl föreskrift, att statsbidrag till arvode åt rektor skulle bortfalla. En dylik föreskrift erfordras enligt departementschefens mening icke nu, då det ej kan bliva fråga om en direkt ombildning av kommunal mellanskola till högre flickläroverk, utan de båda läroanstalterna skulle komma att bestå vid sidan av varandra, även om det successiva nedläggandet av mellanskolan komme att till tiden sammanfalla med upprättandet av flickläroverket. En rektor vid den i avveckling stadda kommunala mellanskolan synes departementschefen skäligen böra bibehållas vid sitt arvode, 1,000 kronor, därest rektorsförordnandet meddelats före avvecklingen och så länge detta förordnande varar. Skulle sagda förordnande utgå under tiden för avvecklingen, då exempelvis endast en eller två klasser av den kommunala mellanskolan kvarstå, anser departementschefen det böra ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, i vilken utsträckning ett reducerat rektorsarvode bör till honom utgå.

Utskottets
yttrande.

I den för riksdagen framlagda propositionen föreslås, att riksdagen nu skall besluta inrättandet vid tidpunkter, som närmare angivas i en av skolöverstyrelsen uppgjord plan, av samtliga de högre allmänna läroverk för flickor, som omförmälas i riksdagens skrivelse den 2 juni 1927, nr 262.

Upprättandet av nämnda plan har icke föregåtts av någon närmare utredning angående behovet inom de olika städerna av ifrågavarande läroanstalter. 1927 års riksdags medgivande, att, så länge icke högre flickläroverk inrättats i städerna Uppsala, Linköping, Norrköping, Jönköping,

Lund, Borås, Karlstad, Örebro och Västerås, kvinnliga lärjungar finge efter framställning av vederbörande kommun av Kungl. Maj:t lämnas tillträde till gymnasierna i dessa städer, samt vad riksdagen i övrigt i nämnda skrivelse anfört rörande högre allmänna läroverk för flickor, synes av departementschefen hava betraktats såsom från riksdagens sida på det sättet bindande, att den begärda planen icke kunde omfatta annat antal högre flickläroverk än nio och icke heller andra städer än de nyss uppräknade.

Utskottet håller emellertid före, att Kungl. Maj:t varit oförhindrad att, därest den förberedande undersökningen därtill givit anledning, låta verkställa en mera omfattande och ingående utredning i avsikt att utröna det verkliga behovet av ifrågavarande läroanstalter. En dylik utredning, som eventuellt kunnat föranleda framläggande för riksdagen av en mera begränsad plan, ligger icke till grund för den föreliggande propositionen utan endast en bearbetning av de yttranden, respektive städer avgivit som svar på till dem ställd förfrågan, huruvida de vore villiga att ikläda sig de villkor, riksdagen uppställt.

Den viktigaste förutsättningen för upprättandet av ett högre allmänt läroverk för flickor är, enligt utskottets mening, att det antal elever i staden och omkringliggande bygd, som åtnjuter högre undervisning, är så stort, att det förmår rekrytera en dylik läroanstalt utan att den lokala organisationen av skolväsendet i övrigt i mera väsentlig grad rubbas, om dess bibehållande i oförändrad form är önskvärt med hänsyn till föreliggande behov.

Översiktliga redogörelser för elevfrekvensen under de senaste åren vid läroanstalterna i de städer, om vilka fråga nu är, äro, enligt utskottets uppfattning, nödvändiga för belysning av behovet av skilda slag av läroanstalter. Sådana redogörelser åtfölja emellertid icke den nu till behandling föreliggande propositionen.

Norrköpings stadsfullmäktige hava såsom ett särskilt önskemål framfört, att det högre allmänna läroverket för flickor måtte upprättas genom ombildning av den kommunala mellanskolan i staden. Här skulle följaktligen en kommunal mellanskola, som är avsedd för både gossar och flickor, omvandlas till en rent statlig läroanstalt för enbart flickor. Utskottet, som anser en dylik utvecklingsgång mindre önskvärd, finner sig icke övertygat om att beträffande Norrköping sådana särskilda förhållanden äro rådande, att ombildningen fördenskull borde tillstyrkas. I de uppgifter, som lämnats till stöd för framställningen i denna del, gives så till exempel redogörelse för elevantalet endast under höstterminen 1928. Utskottet anser att en mera allsidig och belysande utredning är erforderlig, innan riksdagen tager slutlig ståndpunkt till denna fråga.

Vidare finner sig utskottet böra erinra därom, att 1928 års riksdags beslut rörande inrättandet av kommunala flickskolor kan komma att öva ett

visst inflytande på behovet av högre allmänna läroverk för flickor. Någon erfarenhet i detta avseende har emellertid ännu icke kunnat vinnas, då vederbörande samhällen ännu icke hunnit utföra de undersökningar av ekonomisk och annan art, som äro erforderliga, innan beslut fattas av de kommunala myndigheterna.

Av det nu anförda framgår, att utskottet finner att frågan om inrättande av högre allmänna läroverk för flickor utöver de fyra, som av riksdagen år 1927 beslutades, bör göras till föremål för en förnyad utredning med beaktande av de synpunkter beträffande antal och förläggningssorter, som utskottet i det föregående framfört.

Under sådana förhållanden saknar utskottet anledning att nu till närmare prövning upptaga vad departementschefen och vissa motionärer anförde ifråga om organisationen av realskolor och gymnasier i de ifrågasatta nya läroverken.

Den definitiva prövningen av denna del av ärendet bör, enligt utskottets förmenande, äga rum i samband med riksdagens handläggning av den förnyade utredning och de därpå grundade förslag, Kungl. Maj:t kan komma att framlägga för riksdagen.

I motionen I: 247 av herr Bergman och Thelin har bl. a. yrkats, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning beträffande möjligheten att i de nyinrättade högre allmänna flickläroverken kunna inpassa en för de flickor, vilka icke eftersträva real- eller studentexamen, lämpad praktisk linje å de orter, där behov av en sådan linje gör sig gällande.

Utskottet vill i anledning härav erinra därom, att beträffande de städer, i vilka de fyra redan beslutade högre allmänna läroverken för flickor skola förläggas, torde antingen statsunderstödda privata flickskolor eller kommunala flickskolor av 1928 års typ komma att allt fortfarande finnas, varigenom behovet av högre undervisning för jämväl de flickor, som icke ämna fortsätta till real- eller studentexamen, på dessa orter kan anses tillgodosett.

I fråga om mellanstora städer, där uppkomsten av särskilda flickläroverk sannolikt skulle få till följd, att där befintliga flickskolor successivt nedlades, ställa sig förhållandena däremot annorlunda.

Utskottet anser det icke önskvärt, att sådana åtgärder från statsmakternas sida vidtagas, vilka kunna komma att öka antalet kvinnliga elever i de läroverk, som föra till studentexamen och samtidigt minska antalet i de läroanstalter, vilka avse att giva en efter den kvinnliga ungdomens egenart och framtida livsuppgifter i hem och samhälle speciellt anpassad uppfostran och utbildning.

Motionärernas förslag i denna del synes fördenskull utskottet vara värt att beaktas i samband med den förnyade utredning, varom utskottet i det

följande kommer att hemställa, och som därför bör även i berörda avseende omfatta även organisationsfrågan.

Den i Kungl. Maj:ts proposition omförmälda framställningen av stadsfullmäktige i Kristinehamn om upprättande i denna stad av ett samgymnasium har icke föranlett något förslag till riksdagen. I motion I: 248 av hr Bergman har yrkats, att riksdagen ville för sin del besluta, att realskolan i Kristinehamn från och med höstterminen 1931 måtte utvidgas till ett högre allmänt läroverk med ett fyraårigt latingymnasium och ett treårigt realgymnasium, båda med tillträde för både manliga och kvinnliga lärjungar.

Utskottet finner visserligen, att frågan om en utvidgning av samrealskolan i Kristinehamn icke står i sådant samband med förslaget om inrättandet av ett högre allmänt läroverk för flickor i Karlstad, att icke den förra frågan kan avgöras oberoende av den senare. Men i likhet med departementschefen och skolöverstyrelsen anser utskottet, att förslaget om upprättandet av ett högre allmänt läroverk i Kristinehamn bör underkastas en mera ingående utredning än den hittills förebragta.

Utskottet, som tager för givet, att Kungl. Maj:t i anledning av de framställningar, som blivit gjorda, låter verkställa en dylik närmare undersökning, kan följaktligen icke tillstyrka bifall till motionen. Härav följer, att utskottet ej heller kan förorda den av herr Mogård väckta motionen (II: 356), i vad denna avser, att riksdagen skulle besluta inrätta ett samgymnasium i Kristinehamn samt förvandla gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Karlstad till samgymnasium.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) avslå Kungl. Maj:ts förevarande framställning;

b) i anledning av hr Reuterskiölds och hr Anderssons i Ovanmyra ovannämnda motioner (I: 241 och II: 374) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla:

dels om förnyad utredning rörande behovet av ytterligare högre allmänna läroverk för flickor utöver de fyra av 1927 års riksdag beslutade,

dels om utredning i samband därmed rörande behovet och möjligheten av att vid de högre allmänna läroverk för flickor, som kunna komma att upprättas, inpassa en för de flickor, som icke skola avlägga real- eller studentexamen, lämpad praktisk linje,

samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, vartill berörda utredningar kunna föranleda;

c) besluta, att hrr Bergmans och Thelins motion (I: 247), herr Pehrssons i Göteborg motion (II: 381), hr Bergmans motion (I: 248) samt herr Mogårds m. fl. motion (II: 356),

i den mån de icke kunna anses besvarade genom utskottets hemställan här ovan, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter. 2:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t under punkt 2:o) föreslagit riksdagen i fråga om ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet härigenom skolat för riksdagen anmäla.

Avlönings- och pensionsförmåner för lärarpersonalen vid lyceer, anordnade såsom fristående läroanstalter. 3:o) Under punkt 3:o) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att besluta att vad i gällande författningar eller eljest av Kungl. Maj:t meddelade beslut finnes föreskrivet i fråga om avlöning och pension för lärarpersonalen vid högre allmänna läroverk skall gälla även för lärarpersonalen vid sådana lyceer, som anordnas såsom fristående läroanstalter. Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 23—24 i åberopade statsrådsprotokollet.

Förslaget avser att utfylla en lucka i de nuvarande avlönings- och pensionsbestämmelserna, där av naturliga skäl intet finnes stadgat angående här ifrågavarande läroanstalter. Departementschefen påpekar, att som några fristående lyceer ännu icke upprättats, några kostnader för statsverket tills vidare icke komma att förorsakas av förslaget.

Utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, hemställer,

att riksdagen må besluta, att vad i gällande författningar eller eljest av Kungl. Maj:t meddelade beslut finnes föreskrivet i fråga om avlöning och pension för lärarpersonalen vid högre allmänna läroverk skall gälla även för lärarpersonalen vid sådana lyceer, som anordnas såsom fristående läroanstalter.

Utsträckt tjänstgöringsskyldighet för musikalärer vid de allmänna läroverken m. m. 4:o) Under punkt 4:o) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* besluta, att från och med läsåret 1929/1930 ordinarie lärare i musik vid allmänt läroverk må kunna åläggas — utöver det antal veckotimmar han är skyldig att tjänstgöra för den fastställda lönen — ytterligare tjänstgöring intill sammanlagt 32 veckotimmar, dock att musikalärer icke må utan eget medgivande åläggas mera än sammanlagt 28 veckotimmar samt att, där särskilda förhållanden sådant påkalla, för musikalärer, som utnämnts före den 1 juli 1929, tjänstgöringen må kunna efter skolöverstyrelsens beprövande bestämmas i enlighet med hittills gällande föreskrifter; *dels ock* medgiva, att där särskilda förhållanden det påkalla, musikalärer vid allmänt läroverk må kunna, efter Kungl. Maj:ts beprövande, erhålla ersättning för intill 34 veckotimmars undervisning.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 24—29 i åberopade statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herrar *K. Sandegård* och *N. S. Norling* väckt motion (I: 238), vari hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 86 i vad den avser utökning av antalet undervisningstimmar i musik vid de allmänna läroverken m. m.

Med avseende å de av motionärerna till stöd för deras yrkande anförda skälen får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt gällande avlöningsförfattning (kungörelsen nr 660/1918) är musikhjälpare skyldig att för den fastställda lönen tjänstgöra vid högre allmänt läroverk 15 och vid realskola 9 veckotimmar, varjämte ytterligare tjänstgöring mot särskild ersättning kan åläggas vederbörande intill sammanlagt vid högre allmänt läroverk 18 och vid realskola 12 veckotimmar.

Nu föreliggande förslag avser att möjliggöra musikundervisningens ordnande enligt de nya, av Kungl. Maj:t den 29 juni 1928 utfärdade undervisningsplanerna för rikets allmänna läroverk. Den föreslagna utökningen av musiklärarnas tjänstgöringsskyldighet ansluter sig till vad som i motsvarande hänseende för närvarande gäller beträffande gymnastiklärare. Förslaget överensstämmer med en av skolöverstyrelsen i ämnet gjord hemställan. Överstyrelsen har därvid jämväl gjort framställning om beredande av möjlighet till anställande vid de allmänna läroverken av biträdande musikhjälpare för uppehållande av den del av musikundervisningen, som ej kan åläggas de ordinarie musikhjälparna och som dessa ej heller frivilligt åtaga sig. Departementschefen, som erinrar om att bestämmelser om biträdande lärare redan finnas, vad angår teckning och gymnastik, men saknas ifråga om musik, har ansett, att överstyrelsen bör bemyndigas att, i mån av behov och i den omfattning härför tillgängliga medel medgiva, förordna biträdande lärare i musik, för vilka avlöningen borde vara densamma som för vikarierande lärare i ämnet. Erforderliga bestämmelser i sistnämnda avseende hava icke ansetts behöva formligen underställas riksdagen.

I propositionen erinras om att den ifrågasatta möjligheten att ålägga ordinarie musikhjälpare ökad tjänstgöring samt att förordna biträdande musikhjälpare icke innebär några risker, att musikundervisningen skall komma att draga alltför dryga kostnader, enär timantalet i varje fall måste hållas inom gränserna av det anslag, som Kungl. Maj:t och riksdagen för varje särskilt år bevilja.

Då motionärerna yrkat avslag å förevarande förslag, hava de utgått från, att de nya bestämmelserna angående musikundervisningen vid de allmänna läroverken skulle innebära en utökning av lärjungarnas arbets-

Utskottets
yttrande.

börda. I anledning härav vill utskottet framhålla, att de nya undervisningsplanerna för musik icke upptaga någon höjning av de obligatoriska musiktimmarna för lärjungarna. Den omläggning av musikundervisningen, som med berörda undervisningsplaner avsetts, går ut på, utom ett i viss mån förändrat innehåll av undervisningen, en uppdelning av lärjungarna i mindre avdelningar, åsyftande en förbättring av undervisningen och ett underlättande av arbetet för lärarna, ävensom en ökning av den frivilliga instrumentalmusiken. Bortses från den sistnämnda, komma sålunda de nya bestämmelserna allenast att medföra en ökning av lärartimmarna.

Utskottet, som anser en omläggning av musikundervisningen i angiven riktning önskvärd, har för sin del intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, varvid utskottet särskilt vill betona, att detta icke innebär ett genomförande på en gång av de nya bestämmelserna i deras fulla omfattning utan allenast att möjliggöra en efter hand skeende utveckling till en mera rationellt ordnad musikundervisning. Såsom i propositionen framhållits ligger det i riksdagens händer att genom den årligen återkommande prövningen av anslagsbehovet reglera den takt, varmed en sådan utveckling skall fortskrida.

Under återopande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herrar Sandegårds och Norlings ovanberörda motion (I: 238),

a) besluta, att från och med läsåret 1929/1930 ordinarie lärare i musik vid allmänt läroverk må kunna åläggas — utöver det antal veckotimmar han är skyldig att tjänstgöra för den fastställda lönen — ytterligare tjänstgöring intill sammanlagt 32 veckotimmar, dock att musiklärare icke må utan eget medgivande åläggas mera än sammanlagt 28 veckotimmar samt att, där särskilda förhållanden sådant påkalla, för musiklärare, som utnämnts före den 1 juli 1929, tjänstgöringen må kunna efter skolöverstyrelsens beprövande bestämmas i enlighet med hittills gällande föreskrifter;

b) medgiva, att, där särskilda förhållanden det påkalla, musiklärare vid allmänt läroverk må kunna, efter Kungl. Maj:ts beprövande, erhålla ersättning för intill 34 veckotimmars undervisning.

Adjunktskompetent lärares vid kommunal mellanskola placering i

5:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t under punkt 5:o) föreslagit riksdagen i fråga om adjunktskompetent lärares vid kommunal mellanskola placering i lönegrad vid övergång till adjunktstjänst vid samrealskola ävensom beträffande två likalydande motioner, väckta den ena inom första

kammaren av herr *O. Bergqvist* (I: 84) och den andra inom andra kammaren av herr *H. Lundström* m. fl. (II: 226) om ändrade bestämmelser angående avlönande av vissa lärare vid förstatligade kommunala mellanskolor, kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet härigenom skolat för riksdagen anmäla.

lönegrad vid övergång till adjunkttjänst vid samrealskola.

Stockholm den 14 maj 1929.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *J. L. Widell*, *Olof Olsson*, *O. Bergqvist*, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *C. A. Carlsson* i Gävle, *K. V. Rydén*, *N. J. M. Svensson* i Kompersmåla, *Oscar Olsson*, *I. Hj. E. Pauli*, *D. Hansén*, *A. Thelin*, och *K. A. W. Björck*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *P. M. Olsson* i Blädinge, *B. F:son Holmgren*, *E. J. Wigforss*, *J. Olofsson* i Digernäs, *P. C. Jonsson* i Eskilstuna, *F. V. Sandwall*, *A. Norsell* och *J. E. Andersson* i Ovanmyra.

Reservationer:

vid punkt 1:o)

1) av herrar *Widell*, *Bergqvist*, *Svensson* i Kompersmåla, *Thelin*, *Nilsson* i Bonarp, *Bengtsson* i Norup, *Olsson* i Blädinge, *Holmgren*, *Sandwall* och *Andersson* i Ovanmyra, som ansett, att i utskottets hemställan till det stycke av mom. b), som började med orden »dels om» och slutade med orden »riksdag beslutade», bort fogas följande: »samt om deras organisation.»;

2) av herrar *Olof Olsson*, *Rydén*, *Oscar Olsson*, *Pauli*, *Björck*, *Wigforss* och *Jonsson* i Eskilstuna, som ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag om inrättande av högre allmänna läroverk för flickor i städerna Uppsala, Linköping, Norrköping, Jönköping, Lund, Borås, Karlstad, Örebro och Västerås står enligt utskottets mening i full överensstämmelse med riksdagens år 1927 intagna ståndpunkt, sådan denna kommit till uttryck i förenämnda riksdagsskrivelse den 2 juni 1927, nr 262.

En av huvuduppgifterna för 1927 års skolreform var att bereda den kvinnliga ungdomen tillgång till samma utbildningsmöjligheter för real-

och studentexamen, som sedan länge stått den manliga ungdomen till buds. I detta syfte gjordes flertalet av de nuvarande gossläroverken tillgängliga jämväl för flickor. I de jämförelsevis få fall, då vederbörande läroverk genom omorganisation till högre samläroverk beräknades skola erhålla alltför stort lärjungeantal, skulle emellertid särskilda högre flickläroverk, bestående av fyraårig realskola och i regel treårigt gymnasium, anordnas. Av sådana läroverk beslöt 1927 års riksdag att i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag upprätta fyra, förlagda till Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg. Därjämte fann riksdagen erforderligt, att i ytterligare nio angivna städer flickläroverk av sagda typ upprättades, enligt plan, som jämlikt riksdagens i omförmälda skrivelse gjorda hemställen borde föreläggas 1928 års riksdag.

Kungl. Maj:ts föreliggande förslag innefattar den plan för de ifrågasvarande högre flickläroverkens upprättande, som av riksdagen sålunda påkallats, i syfte att den kvinnliga ungdomen i dessa landsdelar må komma i åtnjutande av enahanda utbildningsmöjligheter, som överallt anorstädes i riket redan äro öppnade för densamma.

I motionerna I: 241 och II: 374 har påkallats förnyad utredning rörande behovet över huvud av statliga särskilda flickläroverk samt deras antal och organisation. Utskottet kan icke finna en sådan utredning erforderlig. Riksdagen konstaterade redan år 1927, att lärjungeantalet i de högre allmänna läroverken i ifrågasvarande städer är så stort, att det skulle vara olämpligt att genom läroverkens förändring till samläroverk inkräkta på möjligheterna för gossar att i samma utsträckning som hittills begagna sig av den utbildning, som gives i den högre skolan. En ny utredning om behovet av särskilda flickläroverk i nämnda städer skulle, för såvitt icke samläroverk av en helt annan storlek än de hittillsvarande komme till stånd, innebära ett frångående av den år 1927 av riksdagen fastslagna principen om lika utbildningsmöjligheter för flickor och gossar. Det av en sådan utredning föranledda uppskovet med inrättande av dessa läroverk skulle medföra, att flickorna i berörda städer skulle bliva sämre ställda i utbildningshänseende än på andra platser. Enligt utskottets mening tala alla skäl för att riksdagen bör vidhålla sin år 1927 intagna ståndpunkt, att det ej är lämpligt att till en framtid uppskjuta genomförandet av planen på ifrågasvarande läroverk, av vilka behovet redan då ansågs vitsordat. Såsom redan framhållits, påkalla de vid 1927 års skolreform av riksdagen uppställda grundsatserna oundgängligen, att flickorna även i nu ifrågakomna städer erhålla samma utbildningsmöjligheter som gossarna och berörda städers gossläroverk hava en sådan storlek, att deras ombildning till samläroverk måste anses utesluten.

Jämväl organisationsfrågan är av riksdagen fastslagen genom 1927 års beslut om upprättande av fyra läroverk av den nu föreslagna typen. Ej

heller härutinnan kan utskottet därför finna någon ytterligare utredning påkallad. Av samma skäl avstyrker utskottet det i motionen II: 381 framställda yrkandet om flickläroverkens anknnytning till folkskolans fjärde klass samt det i motionen I: 247 gjorda förslaget om dubbel anknnytning, beroende på den kommunala representationens önskan. Att, på sätt i sistnämnda motion ifrågasatts, åt vederbörande läroverkssamhälle inrymma befogenhet att bestämma rörande utformningen av en statsinstitutioners organisatoriska gestaltning måste enligt utskottets bestämda uppfattning vara ägnat att ingiva allvarliga betänkligheter.

Beträffande det i samma motion framförda kravet på utredning om möjligheten att i de nyinrättade högre allmänna läroverken för flickor inpassa en praktisk linje måste utskottet för närvarande ställa sig avvisande häremot. Riksdagen har år 1927 begärt utredning angående praktisk linje för den nya realskolan, och det synes utskottet olämpligt att, innan resultatet av denna utredning framlagts, föregripa densamma genom att utbryta ett mindre antal flickläroverk för specialutredning i detta hänseende.

Av vad utskottet nu anfört framgår, att utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag i fråga om upprättandet av högre allmänna läroverk för flickor såväl vad angår förlägningsplatser och tidpunkt för läroverkens inrättande som beträffande organisation. Härav följer, att utskottet anser motionerna I: 241, II: 374, I: 247, II: 381 samt II: 356, i vad sistnämnda motion avser, att förslaget om upprättande av högre flickläroverk i Karlstad skulle avslås samt högre allmänna läroverket därstädes förändras till samgymnasium, ej böra vinna riksdagens bifall.

Vad angår det såväl i motionen I: 248 som i motionen II: 356 framställda yrkandet om en omorganisation av samrealskolan i Kristinehamn till högre samläroverk finner utskottet goda skäl vara anförda för en sådan åtgärd. Såväl anslutningen till den nuvarande realskolan som behovet av ökade gymnasiala utbildningsmöjligheter inom Värmlands län utgöra enligt utskottets uppfattning beaktansvärda motiv för samrealskolans successiva ombildning till högre samläroverk. Utskottet vill därför förorda, att riksdagen hos Kungl. Maj:t gör hemställan om utredning i denna sak, vilken utredning snarast möjligt torde böra för riksdagen framläggas.

Vad Kungl. Maj:t under punkten 1:o föreslagit beträffande dels överflyttning av ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola till högre flickläroverk och sådan överflyttad lärares avlöningsförmåner och pensionsrätt, dels statsbidrag till kommunal mellanskola vid dess successiva nedläggande till följd av flickläroverks inrättande, dels ock arvode åt rektor vid sådan kommunal mellanskola föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å dels herrar Reuterskiölds och Anderssons i Ovanmyra motioner (I: 241 och II: 374), dels herrar Bergmans och Thelins motion (I: 247), i vad den avser vissa angivna modifikationer i Kungl. Maj:ts förslag, dels herr Pehrsons i Göteborg motion (II: 381), dels ock herr Mogårds m. fl. motion (II: 356), i vad däri yrkats avslag å förslaget om upprättande av ett högre allmänt läroverk för flickor i Karlstad samt omorganisation av gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Karlstad till samgymnasium,

I. besluta, att ett högre allmänt läroverk för flickor, omfattande fyrtio klassig realskola och treårigt gymnasium, skall upprättas från och med den 1 juli 1930 i envar av städerna Linköping, Norrköping, Borås och Örebro, från och med den 1 juli 1931 i envar av städerna Lund, Karlstad och Västerås, från och med den 1 juli 1932 i staden Uppsala samt från och med den 1 juli 1933 i staden Jönköping;

II. medgiva, att ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola i stad, som åtagit sig vederbörlig byggnads-skyldighet beträffande såväl förutvarande högre allmänt läroverk som högre allmänt läroverk för flickor, må, i den mån på grund av sådant högre flickläroverks inrättande på orten den kommunala mellanskolan nedlägges eller till sin omfattning begränsas, kunna efter Kungl. Maj:ts beprövande i varje särskilt fall överflyttas såsom ordinarie ämneslärare till det högre flickläroverket, därvid de grunder i avseende å avlöningsförmåner och pensionsrätt må äga tillämpning, som av 1927 års riksdag blivit fastställda i fråga om överflyttning till satsläroverk av de den 1 mars 1927 anställda ordinarie ämneslärarna vid kommunal mellanskola, som ombildas till allmänt läroverk, eller här nedan under punkten 5:o av utskottet i liknande hänseende tillstyrkts, dock att överflyttning till högre flickläroverk må äga rum endast därest den av vederbörande innehavda befattningen indrages och motsvarande anställning vid högre folkskola eller annan därmed jämför- lig befattning vid läroanstalt, tillhörande kommunens skolväsen, ej kan beredas honom;

III. medgiva, att statsbidrag till kommunal mellanskola

i stad, där högre allmänt läroverk för flickor inrättas, må, därest mellanskolan till följd av flickläroverkets inrättande successivt nedläggas, utan hinder av bestämmelserna i § 15 mom. 2 av kungörelsen den 19 november 1918 (nr 927), utgå enligt de i samma kungörelse stadgade grunder, dock att i § 16 första stycket avsett statsbidrag skall utgå med 2,800 kronor för varje årsklass eller avdelning av årsklass;

IV. medgiva, att, därest i stad, där högre allmänt läroverk för flickor inrättas, kommunal mellanskola till följd av flickläroverkets inrättande successivt nedlägges och därest förordnandet för rektor vid den kommunala mellanskolan upphör under tiden för mellanskolans avveckling, arvode åt den ordinarie ämneslärare vid mellanskolan, vilken förordnas till rektor under återstående avvecklingstid, må bestämmas till det i förhållande till nuvarande rektorsarvode reducerade belopp, som Kungl. Maj:t prövar skäligt;

b) avslå herrar Bergmans och Thelins motion (I: 247), i vad densamma avser utredning beträffande inpassande i de högre allmänna läroverken för flickor av en praktisk linje;

c) i anledning av herr Bergmans motion (I: 248) och herr Mogårds m. fl. motion (II: 356), i vad den sistnämnda avser inrättande av ett samgymnasium i Kristinehamn, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t tücktes verkställa utredning angående utvidgning av samrealskolan i Kristinehamn till högre samläroverk samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill en sådan utredning kan giva anledning.»;

3) av herrar *Anderson* i Råstock, *Carlsson-Frosterud* och *Törnkvist* i Karlskrona, som ansett, att utskottets utlåtande bort hava den lydelse, som yrkats av herrar *Olof Olsson* m. fl., dock med den ändringen beträffande motiveringen, att sista meningen i näst sista stycket bort hava följande lydelse: »Utskottet vill därför förorda, att beslut nu fattas i denna fråga» samt beträffande utskottets hemställan mom. c), att detta mom. bort hava följande lydelse:

c) i anledning av herr Bergmans motion (I: 248) och herr Mogårds motion (II: 356), i vad den sistnämnda avser inrättande av ett samgymnasium i Kristinehamn, besluta att genom successiv utvidgning av samrealskolan i Kristinehamn därstädes upprätta ett högre samläroverk samt att hos Kungl. Maj:t anhålla, att plan och kostnadsförslag för nämnda högre all-

männa läroverks upprättande från och med höstterminen 1931 måtte för läggas 1930 års riksdag, under förutsättning att kommunen åtager sig a tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler med därtill hörande u rustning samt bostad eller hyresersättning för rektor;

4) av herr *Nilsson* i Gränebo.
